

PATNUBAY NG BAYAN

THE PEOPLE'S GUIDE—GUIA DEL PUEBLO

YEAR
AÑO
TAON

III

MANILA, APRIL,
MAYNILA, ABRIL,

1917

No.
BLG. 24

Macleod & Co. Inc.

MANILA, CEBU, CHICAGO, NEW-YOR, LONDON.

Exportadores de Fibras

Agentes de Compañías de Seguros

contra incendio y de lineas

de vapores para América y Europa.

Oliveros & Ferraren

DENTISTAS

BAJADA DEL PUENTE DE STA. CRUZ

Tel. 3002   Manila.

MENSAJE DE HIGIENE ORAL

NECESIDAD IMPRESCINDIBLE

Es muy esencial para la higiene y buen estado general del cuerpo humano, mantener la parte oral del mismo, o sea la boca, limpia y sana, y para conseguirlo es imprescindible el uso diario del ELIXIR DENTIFRICO del DENTISTA OLIVEROS.

VENTAJAS DE SU USO CONTINUO

El uso diario de este ELIXIR conservara la dentadura, en todas las edades, en una forma saludable. Este especifico, preparado científicamente, llena todos los requerimientos de la cirugía dental y su efecto es antiácido con el fin de purificar la acidez de la saliva que ataca la estructura de los dientes, causando una sensibilidad extensa en todo el sistema nervioso. Su empleo continuo cura por modo antiseptico todas las enfermedades de los dientes y de las glándulas salivares, devolviendo a los mismos su forma normal necesaria para el buen estado de la dentadura, evitando nuevas caries.

DESAPARECEN LOS MALOS OLORES DEL ALIENTO

La manera mas eficaz y conveniente para hacer desaparecer prontamente los malos olores del aliento, provenientes de las encías y de los dientes enfermos, es enjuagarse la boca diariamente con una cucharadita de este ELIXIR en un vaso de agua limpia.

UNA PRECAUCION OPORTUNA

Es indudable que una precaucion oportuna no es solamente mejor que la cura misma, sino que casi siempre es mas facil, menos penosa y mas barata. Los padres deben tener esto muy bien presente, y así tendremos menos abscesos faciales, dolores de muelas y dientes extraídos.

LO QUE DICE UNA REVISTA DE HIGIENE

"Hay tres causas que ayudan a los microbios a reproducirse: Calor, humedad y alimento. Todas estas cosas se encuentran en una boca sucia, donde se ha depositado residuos alimenticios alrededor de los dientes. Los microbios que aqui se reproducen pueden causar tales enfermedades como la difteria, escarlatina y sarampion."

OTROS EFECTOS HORRIBLES DE TENER LA BOCA SUCIA

Ademas de lo expuesto por la Revista que citamos, el tener la boca sucia puede causar una tisis, cortedad de vista, y dolores de ojos y oídos.

DIEZ ANOS DE EXITO

Ademas de pruebas fehacientes que conservamos en nuestro archivo, miles de clientes que pasan diariamente por nuestro gabinete dental, quienes usan continuamente este ELIXIR, son los testigos vivientes del gran éxito de nuestro preparado dentifrico, que vienen usandolo hace diez años.

VALOR RELATIVAMENTE ECONOMICO:

Este especifico esta envasado de una manera aseptica y cada botella, no cuesta mas que la reducida cantidad de CINCUENTA CENTIMOS. Pídanlo en la Farmacia en donde surten sus medicamentos y en el caso de no tenerlo, sírvanse pedirlo por correo, y para su comodidad no tiene mas que cortar el adjunto cupon.

GASTOS DEL PUEBLO

Importe del ELIXIR DENTIFRICO	P- 0.50
Gastos por franqueo ordinario	,, 0.40
Gastos por franqueo certificado	,, 0.60

TOTAL DE GASTOS DE CADA FRASCO DE "ELIXIR"

Por correo, franqueo ordinario	P- 0.80
Por correo, franqueo certificado	,, 1.10

Los pagos podran remitirse en giro postal o en sellos de franqueo de a DOS CENTIMOS.

Dr. A. F. OLIVEROS, Rampa del Puente de Santa Cruz, MANILA.

Sírvase remitirme...frascos del ELIXIR DENTIFRICO de su preparación,
para lo que le remito la suma de P..... en } certificado.

(Firma)..... en } ordinario.

Escribase claramente

Calle..... No. ....
Pueblo.....
Provincia.....

THE PEOPLE'S GUIDE

ENGLISH SECTION

EDITOR: P. L. STANGL, B. S.
P. O. Box 733, Manila.

PROPRIETOR AND MANAGER:
SOFRONIO G. CALDERON
758 Reyna Regente, Binondo, Manila.

SUBSCRIPTIONS

Single No.	10 centavos
One year	P 1.00
" " in provinces and	
" " U. S.	" 1.20
Foreign: one year.....	" 1.50

3RD YEAR.

MANILA, APRIL, 1917.

No. 24.

USE OUR RESOURCES

It is one of the axioms of political economy that it is the application of skill and knowledge to raw materials which transforms relatively worthless things into products worth often more than their weight in gold.

Thus we see a ton of steel bar, worth less than a hundred pesos, transformed into a ton of hairsprings worth half a million.

The present abnormal conditions growing out of the war have taught even the most careless thinker in the Philippines how badly we are situated by reason of being a producer of raw materials instead of utilizing the abundant labor and skill to transform them into finished products for our own use or for export to other countries.

If we had today the chemical works, textile mills, oil products factories, and a thousand other industries for which we supply the raw material, we would be free from all the stress now affecting us so profoundly. Where we today pay tribute to other lands, and even so are forced to pay exorbitant prices for what we need, we would then be able to stand practically alone, and when we need something, have something to give in exchange on advantageous terms.

It is still time to seize these many op-

portunities. Industries now established would become a permanent asset, and when the war is over, and we once more enter freely into the world's mart, our place would be assured for all time.

The secondary products of our rice crop, as straw, husk, screenings, etc.; the coir, shell, milk and press-cake of the coconut; the bagasse and molasses of our sugar-cane; the banana possibilities in the shape of dried fruit, banana flour, paper-stock from the stalk; the peanut and soy-bean industry; the lumbang and other oil seeds, as castor oil, with their press-cake and other products; the fiber and textile plants, with their secondary products of diverse kind—all these await the action of intelligence and labor.

Our big mineral resources, such as coal, iron, copper, lead and zinc, only waiting the opportunity of supplying mill and factory, such as the sheet-iron and tinplate for the growing canning industry, which makes the farmer's perishable product indefinitely stable, as well as the riches of our fisheries; glass, brick and stoneware, all coming in for their share, until everything we use or wear almost can be dug or grown in our soils or shaped to use by our labor, all this and more is possible. Will we make the dream come true?

ANTONIO M. H. LIM-GENCO Y CO.

Plaza del Conde No. 127, Manila, I. F.

Comisiones y Consignaciones de tabaco rama de Isabela,

Cagayan y Pangasinan.

Telefono 3620.

P. O. Box 901

Tagalog-English DICTIONARY

(Continuation)

Alpasótes.—Chenopodiaceae (Chenopodium ambrosioides, L) *Botanical description.* A plant 28 high; stem beset with hairs, many-angled. Leaves lanceolate, varying from entire to cut-pinnatifid. Flowers green, sessile, auxiliary, in small clusters. Calyx 5—parted. Corolla wanting. Stamens 5. Filaments flattened, inserted near the center of the flowers opposite the parts of the calyx. Anthers in two globose parts. Ovary superior, globose, depressed, unilocular, uniovulate. Style none. Stigmas 2, 3 to 4, short, divergent. Fruit a lenticular seed covered by the membrane of the ovary. *Habitat.*—Common in gardens and fields. Blooms in May. *Uses.*—This plant is a native of Mexico. It has a peculiar, somewhat offensive odor and an acrid, aromatic taste due to an essential oil resembling peppermint. According to Padre Mercado; "When the seeds are taken with wine, sensation is so dulled that the drinker may be whipped without feeling the lashes, and even if put to the torment, does not feel it." These properties, if true, make this plant one of the most useful in the Philippines. The entire plant is stimulant. The infusion, given internally, causes sweating, excites the circulation, is diuretic, tonic, stomachic, and useful as well as an antispasmodic in nervous troubles. The leaves are employed in making the infusion, 8 grams to 200 of boiling water. It is widely used in bronchial catarrhs and in asthma on account of its sudorific and expectorant action. It seems also to possess emmenagogue properties. The seeds yield on distillation a yellow essential oil with a strong and disagreeable odor. density 0.908. Both seeds and flowers are vermifuge, and are used as such in Brazil in doses of 8 grams in infusion or with an equal dose

of castor oil. The anthelmintic dose of the essential oil is 5-15 drops with powdered sugar. Alúpay, *n.* A wild plant. Nephelium longana, Sapindaceae.

Alúin, *v.* ("an" form of aló) To comfort a child (definite).

Alúnin, *v.* ("in" form of aion) To be beaten by waves (definite).

Alulod, *n.* Gutter pipe, eavestrough, conductor, gutter, drain, spout.

Alumana, *n.* Notice. Commonly used in negation. e. gr. "Hindi alumana ni Pedro—It is not noticed by Pedro.

Alupihan, *n.* Centipede.

(To be continued)

Curious Things About Flags

By Katherine Louise Smith

The story of Washington calling on Betsey Ross and ordering a flag which was later accepted as the official flag of the nation, is well known, but the fact that the "pine tree flag," and snake or "don't tread on me" flag was used previously is not so familiar. The pine tree flag which was a favorite with American privateers had a white field with a green pine tree in the middle and bore the words, "An Appeal to Heaven." It was generally used at sea. The device of the rattlesnake flag was popular among the colonists and its use grew out of a humorous suggestion made in Benjamin Franklin's paper, the Pennsylvania Gazette, that in return for the wrongs England had perpetrated upon the colonists, a cargo of rattlesnakes be shipped to the mother country and let loose in the parks and public places. Other interesting flags of revolutionary times were Washington's Life Guard Flag and the Grand Union Flag. These were used before the Betsey Ross flag and are interesting because they played an important part in the revolution.

Within the past few years special flags have

Sportsman's Headquarters

SQUIRES, BINGHAM Co.

GUNS AND AMMUNITION
TENNIS GOODS, GOLF,
AND PHOTO SUPPLIES,
MOTOCYCLES, BICYCLES.

Plaza Goiti,
Manila.

No. 179 Nanking Road,
Shanghai.

Bailes

Damas:

¿Quereis ser las reinas del salon en bailes donde sois invitadas?

Mandad vuestros costosos ternos de Jusi y Piña á lavar en

The Sanitary Steam Laundry

TELEFONO 529

918 Calle Arlegui.

GUIA DEL PUEBLO

SECCION CASTELLANA

EDITOR Y ADMINISTRADOR

SOFRONIO G. CALDERON

758 Reyna Regente,
Binondo, Manila.

LOS PRECIOS DE SUSCRIPCION

Número Suelto P0.10
Un año anticipado en Manila..... , 1.00
En provincias y Estados Unidos.. , 1.20
En el extranjero..... , 1.50

3er. AÑO

MANILA, ABRIL, 1917.

No. 24

RAZON DE SER

Al entrar PATNUBAY NG BAYAN en el tercer año de bregar por la arena periodística y correspondiendo al favor que le viene dispensando el público, ha creído de su deber, para vulgarizar más los conocimientos que la revisa encierra, colocar esta edición en castellano, con cuya reforma PATNUBAY pasa á ser trilingüe, pensamiento que despues de todo, veniamos madurando desde el día de que se dió á la estampa su primer número.

Nuestra juventud, puede asegurarse sin dudas ni vacilaciones, que tiende á realizar progresos culturales cada día en mayor escala y á medida que el ramo de instrucción pública se desarrolla esparciendo su benéfica influencia por todas las provincias del Archipiélago.

Prestar ayuda en cuanto de nuestra parte se halle para propender á que el futuro del país sea lo más grandioso posible asimilando á sus habitantes el pasto intelectual necesario para que llegue á esa deseada finalidad, es primordial deber de la prensa, y faltariamos á una de las más sagradas misiones que nos hemos impuesto, si diéramos la espalda á esa noble aspiración que sirve para elevar el concepto de los pueblos.

Consecuentes, pues, con nuestras ideas, á contar desde hoy, transcribiremos en la presente edición todas aquellas cuestiones que tiendan á procurar el adelanto en los distintos ordenes de la vida, al par que se logre dar interés á la labor que venimos realizando.

Igual los problemas económicos, que los muy interesantes de la Agricultura, y en general, todo ramo que consideremos de importancia, habrán de tener cabida en nuestras columnas, para contentar á todos.

Desde luego nuestro esplendente pueblo, se presta á grandes consideraciones sólo en sus más vitales problemas, sin atender á cuestiones de afuera, pero con todo, no hemos de prescindir de especial interés unas veces por estar relacionadas con nuestras cosas, y otras por su valor intrínseco como materia mundial que debe conocer cualquier ciudadano ganoso de figurar en pueblo de reconocida civilización.

Tales son nuestros ideales al salir hoy a la calle, bien seguros de que persistiremos en ellos y sólo serán reformados en el sentido de dar mayor amplitud al pensar que ahora expone-
mos.

EL BAZAR QUE VENDE MUCHOS ARTÍCULOS

Para la Semana Santa

Y TODAS LAS COSAS PARA LOS FILIPINOS ES

LA PUERTA DEL SOL

49—ESCOLTA—49

world is in the Bay of Fundy, between Nova Scotia and New Brunswick. The tide there sometimes rises to the height of 71 feet, and the increase is occasionally as much as a foot every five minutes.

Among other steps taken by the Canadian hospital authorities toward bringing back to health men who have been invalidated home from the front is the abolition of the blue hospital uniform, which is declared to have a harmful effect on convalescence.

Miners for the East Gulf Coal Co., Beckley, W. Va., have unearthed the body of a petrified man. The fossil is a perfect specimen of the human body and is apparently that of a white man. The petrified body was found several hundred feet below the surface. The fossil was placed on exhibition in the office of the coal company.

One-Man Street Cars

Several cities in the United States are now using one-man street cars with the result that the operating expenses are considerably reduced. Double end cars are remodeled for one-man operation by inclosing the platforms and providing door-operating mechanisms and fare boxes. Passengers enter the car at the front end, where a single employee acts in the capacities of conductor and motorman. It is reported, however, that ordinances have been enacted in various cities and states prohibiting the operation of one-man street cars.

It Is Up To You

Growl, and the way looks dreary,
Laugh, and the path is bright.

For a welcome smile
Brings sunshine while
A frown shuts out the light.

Sigh, and you rake in nothing.
Work, and the prize is won.

For the merry man
With backbone can
By nothing be outdone.

ASERRADORA MECANICA

DE
DEEC CHUAN & Co.
JUAN LUNA 1028

Venta de maderas del pais de todas clases y dimensiones, en bruto y aserradas. Contratistas de obras y edificaciones.

Tel. 8561. Manila Tel. 3151.

Hustle, and fortune awaits you,
Shirk, and defeat is sure,
For there's no chance
Of deliverance
For the chap who can't endure.

Sing, and the world's harmonious,
Grumble, and things go wrong,
And all the time
You are out of rhyme
With the busy, hustling throng.

Kick, and there's trouble brewing,
Whistle, and life is gay,
And the world's in tune,
Like a day in June,
And the clouds all melt away.

Six Excellent Rules to Remember

Never lose time. Time spent in recreation is not lost.

Never err the least from the truth.

Never say an ill thing of a person when you can say a good thing. Not only speak charitably, feel so,

Never be irritable or unkind to anyone.

Never indulge in luxuries you cannot afford.

Do all things with consideration. Temperance, virtue and morality in youth are the surest guaranties of a happy and contented old age. Build for the future as well as for the present.

I. DE LEON

May natuklasang pinturang angkapsa bu-
bong ng bahay na hierro galbaniza-
dong luma [herrumbrado] ang tatak

"PABCO"

sa isang pahid ay naipipinta ng bong linis

136 HORMIGA

TEL.
3576

TEL.
3576

GUIA DEL PUEBLO

SECCION CASTELLANA

EDITOR Y ADMINISTRADOR

SOFRONIO G. CALDERON

758 Reyna Regente,
Binondo, Manila.

LOS PRECIOS DE SUSCRIPCION

Número Suelto P0.10
Un año anticipado en Manila..... ,, 1.00
En provincias y Estados Unidos.. ,, 1.20
En el extranjero..... ,, 1.50

3er. AÑO

MANILA, ABRIL, 1917.

No. 24

RAZON DE SER

Al entrar PATNUBAY NG BAYAN en el tercer año de bregar por la arena periodística y correspondiendo al favor que le viene dispensando el público, ha creído de su deber, para vulgarizar más los conocimientos que la revisa encierra, colocar esta edición en castellano, con cuya reforma PATNUBAY pasa á ser trilingüe, pensamiento que después de todo, venimos madurando desde el día de que se dió á la estampa su primer número.

Nuestra juventud, puede asegurarse sin dudas ni vacilaciones, que tiende á realizar progresos culturales cada día en mayor escala y á medida que el ramo de instrucción pública se desarrolla esparciendo su benéfica influencia por todas las provincias del Archipiélago.

Prestar ayuda en cuanto de nuestra parte se halle para propender á que el futuro del país sea lo más grandioso posible asimilando á sus habitantes el pasto intelectual necesario para que llegue á esa deseada finalidad, es primordial deber de la prensa, y faltáramos á una de las más sagradas misiones que nos hemos impuesto, si diéramos la espalda á esa noble aspiración que sirve para elevar el concepto de los pueblos.

Consecuentes, pues, con nuestras ideas, á contar desde hoy, transcribiremos en la presente edición todas aquellas cuestiones que tiendan á procurar el adelanto en los distintos ordenes de la vida, al par que se logre dar interés á la labor que venimos realizando.

Igual los problemas económicos, que los muy interesantes de la Agricultura, y en general, todo ramo que consideremos de importancia, habrán de tener cabida en nuestras columnas, para contentar á todos.

Desde luego nuestro esplendente pueblo, se presta á grandes consideraciones sólo en sus más vitales problemas, sin atender á cuestiones de afuera, pero con todo, no hemos de prescindir de especial interés unas veces por estar relacionadas con nuestras cosas, y otras por su valor intrínseco como materia mundial que debe conocer cualquier ciudadano ganoso de figurar en pueblo de reconocida civilización.

Tales son nuestros ideales al salir hoy a la calle, bien seguros de que persistiremos en ellos y sólo serán reformados en el sentido de dar mayor amplitud al pensar que ahora exponemos.

EL BAZAR QUE VENDE MUCHOS ARTÍCULOS

Para la Semana Santa

ESCOLTA

Y TODAS LAS COSAS PARA LOS FILIPINOS ES

ESCOLTA

— 49 —

LA PUERTA DEL SOL

— 49 —

49—ESCOLTA—49

La Impresion Juvenil

Desde que el hombre ocupa la categoría de padre, ya tiene sobre su vida una responsabilidad sin excusa; la de modelar sus costumbres conforme quiera el carácter de su hijo. Toda criatura aunque poco desarrollada tiene latente el instinto de imitación, y reflejará como un espejo lo que vea hacer en su presencia. La imaginación de un niño es la placa fotográfica donde se revela y adquiere forma el símil que más luego será una figura.

El periodo más propicio para que un muchacho acoja y copie los ejemplos, es de la edad de diez a catorce años. Tal parece que entonces el espíritu impresionable inquiera conocer las cosas y apreciar su sentido. Si hay alguno que estime esta condición, debe ser el padre a presencia de sus chiquelos. Ningun hombre que responda al sentimiento de buen hijo culpará a los padres de su estupidez; pero muchas veces a la incuria paterna se debe la desgracia de un hombre. El niño que empieza a tener razón de las cosas, es comparable al ciego que le estuvieran volviendo la vista; según vaya aclarando el empañamiento de la retina irá apreciando el conjunto, y la primera escena quedará imborrable más que todas, porque fué el resorte (si cabe decir), de su admiración.

En la charla del vulgo hay un dicho que acusa lógica, y es este: *con lo que te criaron te acuerdas*; es decir que no es posible borrar en la telaraña de nuestra razón lo que nos enseñaron cuando éramos niños.

Diversas aptitudes pueden iniciarse en la embrionaria comprensión de la niñez, conforme sea el ejemplo a su vista: Conocí un niño que empezando a ver las cosas con firmeza, un día vió al padre fumando, y a poco tomó del suelo un pedazo de papel, y enrollándolo lo llevó a su boca, con impulso parecido al de un viejo fumador. Si ante un chiquillo tirais una piedra, de momento veréis la impulsiva que en él se despierta para tirar también.

Y si es así cuando de niño, más lo ha de ser en la edad de las impresiones duraderas, cual es de los catorce a veinte años. Es ese entonces podrá marcarse derrotero a la juventud, segura de que marchará por la senda del ejemplo visto en el hogar de sus padres o tutores.

Damas

En estos tiempos tan delicados para la salud, por el temido cólera y otras enfermedades contagiosas, lo mejor es estar prevenidas, mandando todas nuestras ropas a lavar y desinfectar en la conocida lavandería de vapor

LA SANITARY STEAM LAUNDRY
Teléfono 529

"ANG BATONG BUSILAK"

MARMOLERIA

Sociedad de Obreros Filipinos

Se reciben toda clase de trabajos en Mármol como Lápidas, Monumentos, Mausoleos, Pila Bendita y Limpiezas, Esculturas, Bustos de Rizal en Bronce, Cemento y Madera.

Mariano del Mundo, Gerente.

408 Padre Gomez, Sta. Cruz.

Maynila, I. F.

El padre vicioso y de malas costumbres, labora para su hijo un porvenir de penitenciaría; El buen padre de honestidad y buenos hábitos, crea para el futuro hombres que han de ser baluarte firme y garantía en el colectivismo social.

F. R. M.

LOS LIBROS

¿Quereis sondear la profunda significación de esta palabra? Peretrad en el santuario de la naturaleza, analizad sus obras, recorred la Historia y dejad que el pensamiento se detenga estático en el estudio y la contemplación.

Dos ideas capitales surgen del cúmulo de nuestras observaciones: la de la eternidad por la duración y la de lo temporal por lo fugaz y perecedero. Pues bien, sobre estos dos hechos, resultantes del análisis, y que forman el eje sobre el cual gira la argumentación en el curso de este estudio, se nos ocurre la utilidad que, por sus resultados, reportan los libros, estos monumentos del espíritu que nos ponen en comunicación inmediata con todos los tiempos, haciéndolos comparecer al génesis de la materia y al génesis de la inteligencia.

Los libros llevan en sí un carácter de inmortalidad por la supervivencia en los recuerdos. Ellos depositan en sus páginas el alma de la humanidad y en cada una de sus líneas, las luchas del espíritu en las conquistas del progreso.

Los libros, como depositarios de todas las civilizaciones, señalan a la humanidad el camino por donde debe transitar. Nacidos de la experiencia, ellos nos muestran los escollos en las noches de

Taller de Escultura Marmoleria y Plateria

—DE—

C. CASTILLO é HIJO

Premiada en la Exposición de Filipinas

Con medallas de Oro y Plata

Se reciben toda clase de trabajos consistentes en Imagenes, Andas, Altares, Pulpitos, Marcos, tallados, y bordalesas de oro y seda, etc.

◆ Lapidar, Panteones, Monumentos y mausoleos de Marmol y Estatuas de cemento, etc.

Calle R. Hidalgo, Nos. 310 y 306 (antes)
San Sebastian, Sta. Cruz, Tel. 3157

la ignorancia; y confortados por la ciencia, nos alientan en el curso de nuestra peregrinación. De cada una de sus hojas se desprende un rayo de luz que ilumina nuestros senderos, señalándonos el objeto de nuestro destino. Nos hacen llorar con los que han derramado lágrimas en el crisol de las pruebas; nos llevan a la plenitud de la satisfacción cumplida con los que han alcanzado el triunfo de sus dilirantes propósitos en las adquisiciones de su felicidad; y al hacernos partícipes de tantas lágrimas y de tantas satisfacciones, despiertan en nuestro espíritu el cumplimiento del deber, encendiendo en nuestra alma el fuego del amor en el éxtasis del sentimiento.

Por nuestra amistad con estos benéficos intermediarios, nos hacemos contemporáneos de todas las edades de la creación y de la historia; y á la vez que vemos aparecer nuestro globo envuelto en una masa de vapores, venimos asistiendo sucesivamente a su desarrollo hasta la aparición del hombre. Nos hacen contemplar al legislador de Israel, envuelto en los resplandores de su sabiduría y en la grandiosidad de sus benéficas leyes; nos empapamos en la civilización helénica, y extáticos quedamos ante aquellas dos figuras que simbolizan unas de las épocas más brillantes de la Historia: Platón y Homero; nos inspiramos en el ejemplo del Calvario, y vemos claro a la luz del Evangelio, lloramos ante los extravíos de la razón; presenciamos los resplandores del Renacimiento; nos detenemos ante la Reforma; y suspendidos, atónitos, quedamos ante los centelleos del progreso en este siglo de síntesis, que deposita el contingente intelectual de todas las generaciones.

En el curso de nuestra peregrinación por la historia del mundo, venimos de lo simple a lo compuesto; recogiendo aquí y allá los miles incidentes de la lucha por la perfectibilidad de nuestros conocimientos, los que unidos a los milagros científicos del siglo, cambiarán, en lo porvenir, la faz intelectual del hombre, encaminándola a esa integración soñada por la filosofía en sus generosos delirios y confirmada por la ciencia en el campo de sus trascendentales experimentos.

F. PEREZ ENRIQUEZ.

Bago sa dayuhan ay sa kababayan muna

Kaya't kung mangangailangan kayo ng sombrero, ay lingapin ninyo ang

SOMBRERERIA

NI

V. LIWANAG

Binundok, Juan Luna 351

Puhunang tagalog at yari rito

Tangi sa pagpapaputi at pag-aayos ng kahit anong anyong ibigin.

Mura ang halaga at hindi mápipintasan ng sinomang maselang.

Subukin at ng matotohanan.

Galería de Filipinos Ilustres

Casi a la vez del presente número, se dá a la publicidad uno de los trabajos de mayor importancia para el buen nombre de nuestro querido pueblo.

La experiencia que hemos recogido en la lucha por nuestras libertades, nos ha puesto en posesión del maquiabelísimo en que por desgracia se inspiran los politicians cuando se trata de los países dominados.

Aquellos argumentos empleados en la época hispana para la retención de Filipinas unida al más riguroso régimen absorbente, luego son repetidos al reñir batalla para concedernos el Bill Jones, y la misma *pose* observamos en otros elementos extraños, que por desconocer la verdadera psicología del natural de estas Islas, por no tener idea del desarrollo que han tomado nuestras cosas, por falta de concepto del grado de civilización á que ha llegado el pueblo filipino, al referirse á él, cometen todo género de inexactitudes, que vienen á servir de arma poderosa para entorpecer la labor apreciable que desde hace buen número de años vienen realizando nuestros hombres.

Hacia falta, despues de ese brillantísimo trabajo que en Washington llevó a cabo el batallador Delegado Hon. Manuel L. Quezon, estereotipar, de una vez para siempre, cual es el valor real de los nacidos en estas regiones, para deducir, sin dudas ni vacilaciones, nuestro derecho a formar parte del concierto internacional, y nada mejor, nada que más señale de una manera práctica lo que es y lo que puede esperarse del pueblo filipino, que un estudio detenido y circunstancial de sus hombres, dasde las más remotas épocas.

Esa labor improba y eminentemente patriótica, es la que en estos momentos acaba de realizar nuestro querido amigo el ilustrado académico y culto historiógrafo Sr. Manuel Artigas y Cuerva, al dar a la estampa su *Galería de Filipinos Ilustres*, en la que se detallan informes biográficos a contar desde tres siglos antes de la dominación española, hasta nuestros días, de los hijos del país que en sus respectivas profesiones descollaron, relacionando sus actos con los acontecimientos históricos en los cuales tomaron parte, viniendo así el lector, a formar un concepto acabado, no solo de nuestros hombres, sino también de la Historia del país.

La Casa Editora "Renacimiento" del popular Sr. Martin Ocampo, merece plácemes por haberse decidido á dar á la estampa una obra de la importancia de esta, que debiera alcanzar la mayor aceptación entre nuestros compatriotas, por la suma de conocimientos que encierra, y que pueden servir de lección, á esa ardorosa juventud que tan avida se encuentra de usimilarse todo lo pertinente á nuestro país.

¡HINTAY KAYO!

¡NATIKMAN NA BA NINYO ANG AMING

Ginebra Ayala

Ginebra S. Miguel

at Ginebra Nacional?

¡Kung Hindi pa, ay Sayang na sayan!

Makapagpapatotoo pa ng kanyang buti ang walang tigil na paglakas ng aming pagbibili at ang mga pagpuri ng nagsisibili sa amin.

¡TIKMAN NINYO!!

Nang kayo'y magsipaniwala.

MGA LUGAR NA KABIBLIHAN

Pakyawan { Sa aming gawaan No. 625, Echague, Maynila.
 { Sa aming tinggalan No. 630, " "

Ayala at K.^a

Fabrica ng Alcohol.

Na itinatag noong 1834---May 82 taon na ngayon.

Echague 630, 652 Maynila, S. P

PATNUBAY NG BAYAN

PAHAYAGANG BWANAN

NAMAMATNUGOT
Sofronio G. Calderon.

PANGASIWAAN

758 *Reyna, Regente, Binondo*

KARUNUNGAN
KAGALINGAN
AT KAPAYAPAAN

HALAGA:

Isang salin: ..... 10 cént'

Isang taón: ..... ₱ 1.00

Sa lalawigan at E. U. , 1.25

Sa ibang lupain .... , 1.00

Taón

ABRIL, 1917.

Blg. 24

PAWANG

am
BA
ara
da

na suskritor, na mangyaring magpadala sa
mibagong taon nitong "PATNUBAY NG
na, sa susunod na bilang nito (sa unang
indi magpadala ng paunang bayad, at ito'y

asaklaw nito ang mga bagong suskritor.

Pagamutang-Bayan

an
"g
pit
pa
sa
ay
ka
wa
na
ng
Le

kagalingan ng bayan at sa bayan ay marami
ang mahirap na nanganailangan ng kalinga ng
mga "hospital". Ang mga Pagamutan na gaya
ng nangabanggit sa itaas ay malaking biyaya
sa bayan at sa ganang amin, ang ganyang

PEDRO C. DOMINGO

PINTOR

307 BUSTOS (SA SILONG NG HOTEL DE FRANCIA)

Gumagawa ng mga karatula, rotulong kristal, tanso, kayo, kahoy at
kartolina at nagpapalamuti sa mga bahay.

sanglinggong pagdiriwang na pinanganganalang "Annual Show", na halos gaya ng ating karnabal dito. Ang nabanggit na "Annual Show" na ang kahulugan ay "Panooring napapanood sa taontaon", ay dili iba't isang "Bazar de Caridad". Ang nasabing "Annual Show" ay idina-daos sa isang dako na gaya ng ating "Bagong Bayan". Doo'y itinatanghal ang lahat ng sari-saring libangan, ipinagbibili ang mga kaloob na dulot ng mayaman at nangakaririvasang mapag-kaawang gawa at ipinahihintulot ang lahat ng kabawalbawalang larô gaya ng ripa, loterya, kara'y kurus, at iba't iba na pinamamahalaan ng lalong magagandang inglesa, ng asawa at mga anak ng mga mahal na tao at ng mga narses: anop't sa boong sanglinggo ng "Annual Show" ay humahamig ng angaw angaw na salapi at ang salaping yaon ay siyang itinatagala sa mga Pagamutan at mga Bahay-Ampunan ng bayang Melbourne.

Iminumungkahi nga nitong "Patnubay ng Bayan" sa Lehislatura at sa Hunta Municipal na dito sa Pilipinas ay maglaan naman ng isang linggong pagdiriwang na gaya ng sa Melbourne (hwag nga lamang samahan ng sugai) upang magkaroon ng talagang salaping maaasahan sa taontaon ang ating mga Pagamutan at mga Bahay-Ampunan sa kapagbibiyaya sa mga mahirap sa bayan na inaabot ng sakit.

Mga Kawikaan ni Francisco Baltazar

Ito ay minagaling naming ilathala ngayon sa "PAT-NUBAY NG BAYAN" na bilang pinakaalaala dito sa buwan ng kanyang kapanganakan.

Tel. 3271

P. O. Box 1289

MIGUEL R. CORNEJO

GERENTE-PROPIETARIO

"INDEPENDENT FILM EXCHANGE"

Alquila y vende Máquinas y Películas
cinematográficas, etc.

324 Misericordia.

Sta. Cruz, Manila.

Sa mga Manggagawa sa Lupa

Kung ibig ninyo ng palagiang mapagtatrabahuan at ibig ninyong makapag-impok ng salapi ay pumaroon kayo sa kawanihan ng

The Hawaiian Sugar Planters' Association

135 SAN NICOLAS

K. Taguchi

548 Avenida Rizal

Graduated in New Style and old Style
at Massage School in Japan.

Experience Massage and Bone-Setting.
Specialist in Rheumatism, Nervous,
Temperament and other deseased.

PANG MAHAL NA ARAW

Sino si Jesús

Salaysay ng matandang G. Felipe Buencamino.

Sino si Jesús?

Sino itong taong binugsuan ng lahat na kilos
na napakabagsik at kakutyákutyá ng Likas na
masamá?

Anong katanġitangġing hiwagà ang taglay ng
kamatayan ni Jesus upang ang kalahati ng sang-
katauhan ay magtalagá ng pitong araw na ka-
banalan?

Ito mga kapatid ko ang mga bagay ng eban-
helyo na ibig kong salaysayin sa inyo sa tulong
ng liwanag ng Espiritu Santo at ng karaniwan
ninyong kagandahang-loob.

Si Jesús, ayon sa mga Santo Ebanhelyo, ay
dili iba't ang sanggol na ipinanganák sa isang
sabsaban ng hayop sa Betlehen na bayan ni
David, na ibinalitá ng Anghel ng Panginoon sa
mga pastor, na siyang magiging Kristong Pangi-
noon na Tagapagligtas.

Si Jesus ngá ay siyang batang tinanggap
ng mabait at banal na lalaking si Simeon sa
mga pintuan ng Templo ng Herusaiem at siyang
pinagbadyahan niya nitong di malilimutang mga
salitá: "Ngayon, Panginoon, ay maaaring ma-

Naglalakihang baretang ng Sa- bon upang ipangdaya sa inyo

Ang laki ng baretang ng isang sabon ay na-
kakadayá sa maraming pilipino. Alalahanin nin-
yo na pag masamá ang sabon, magpakalakilaki
man ay agad natutanaw at lalo nġang pinaggu-
gugulan ng malaki kaysa isang maliit na ma-
buting klase. Ang Lenox ay naipanglalabá ng
boong dali, ng boong linis at nakapagpapatag-
lay sa damit ng masarap na amony.

Libolibong tao ang gumagamit ng sabong
Lenox. Marami sa nagsigamit ng malaki at mu-
rang baretang sabon ay nakahalatá karakaraka
ng kaalangánan nito: kayá't muling nagsigamit
ng sabong Lenox. Subukin ninyo ang Lenox
at inyong masirín ang laki ng kaibhán.

"ANG TIBAY"

SINILASAN NINA TEODORO AT KATINDIG

Ave. Rizal blg. 2315 at Sucursal Azcarraga blg. 630

TEL. 3331, MAYNILA, K. P.

Kung masirá na may paraang mabuo'y ibalik at gagawin ng WALANG BAYAD.
Tiguang mabuti ang TATAK ng hindi malinglang ng mga manghuhuwad.

Mga nagpapatotoo ng kanilang mga yari:

"Katangi-tangi ang ginagawan napakahigpit gna pagsisiyasat ng mga sinelas na nayayari sa araw-araw na
kung ibabatay natin sa ibang pagawaan ay halos kalahati lamang. Datapwa't kung kaya ginagawa ito ng may-
ari ng ANG TIBAY ay sa pagkakilala niyang yao'y katungkulang di malaalis nino man.

UNION DE CHINELEROS DE FILIPINAS.

Ang Sinelasang ANG TIBAY ay kinagigiliwan ng kanyang mga suki dahil sa pagkamaingat sa pagpapagawa.

PEDRO ROXAS.

Inaasahan ko pong ang kasunduang iya'y lalabas ding napakatibay gaya ng mga sinelas, at iba pang bagay
na sa tindahang iya'y inyong ipinagagawa.

LOPE K. SANTOS.

matay na akong tiwasay, sapagka't nakita ng akong mga matá ang iyong pagliligtas."

Si Jesus ngâ ay yaong batang, ang larawan ay kumasi sa talà na namatnubay at naghatid ng tatlong Haring Mago sa abâng sabsaban ng hayop, na doon sinamba ang Pangany ni Maria at doon hinandugan niyong tatlong dakilang Maginoo ng lupang pagano.

Batà pa at halos bago pa lamang nagkaka-isip ay nakipagtalo sa mga Dakilang saserdote ng hudyo, na kinamanghaan ang kagilagilalas na pagpapaliwanag niya ng mga Banal na Kasulatan.

Siyang bininyagan ni Juang Mámiminyag (Juan Bautista), na nagsabing: Si Jesus ay talong dakilâ kaysa kaniya, sapagka't siya'y di man lamang karapatdapat magkalag ng tali ng kanyang sapatos.

Pagkatapos na matalo si Satanas sa panuksó nito sa ilang, ginamot ni Jesus ang mga maysakit, ipinangaral niya ang kaayaayang sermon na tungkol sa walong Kapalaran, na siyang nagdulot ng kaaliwan sa lahat ng sawi rito sa lupa, at tuloy pinukaw ang isip ng tao sa pagkakalupaypay.

Si Jesus ngâ ay siyang amá na magiliw na tumatanggap sa kanyang Anák, na Alibughâ; siyang manggagawâ na hulíng dumarating sa pagsahod ng kanyang kabayaran na gaya ng lahat ng ibâ; siyang Samaritano na naggagawad ng pagkakaawang-gawâ sa nátatagpuan kaway na sugatán; siyang Guró na nagpauman-

Oo nga sana, sapagka't ang kapangyarihan niya'y walang hanggan. Nguni't hindi iniwasak yaong gawang mabagsik at kakutyákutyâ; subali, silang lahat ay inihingi niya ng tawad sa

CERVEZA SAN MIGUEL

SIYA NINYONG BILHIN AT MABUTING PANGPALAKAS AT
PANGPAGALING NG KATAWAN.

Ang marka RIZAL

ay mura at kaya ng mga mahihirap.

Mgal. MACARIO ADRIATICO

Tagapamahala ng Biblioteca at Museo.

kanyang giliw na amá, na aniya'y di nila nalalaman ang kanilang ginagawá.

Iyan ngá ang tao na sa panahong ito ay pinagtatalagahan ng kabanalan ng mahigit sa anim na angaw na katao.

At ano ngang tanging hiwaga ang taglay nitong kabuhaya't kamatayan ni Jesus, upang makapukaw ng damdamin ng lahat ng bayang may kabihasan dito sa lupa at ng lahat ng taong makapangyarihan at pantas sa sangdaigdig?

¿Bakit ang mga hari at mga emperador ay ipinagdirawan lamang ng isang araw, at ang mga Washington at mga Rizal ay pinagtatalagahan lamang ng isang araw, samantalang si Jesus ay boong sanglinggong pinag uukulan ng alaala niyang mundong kristyano, na siyang mundong lalong dakilá sa lupa?—

Hinihiling ko sa Espiritu Santo ang boong liwanag Niya upang sumainyong kalulwa, upang malimbag ng di nakakatkat ang napakagaan nguni't kaayaaya at kagiliwgiliw na aral ng Katurusan.

Sa loob ng karapatang hangganan ng Katarungan (Justicia), ay namumuntot sa kasalanan ang kamatayan, at sa makasalanan ang kaparusahan.

Itong katotohanang magpakaylan man ay hindi papawiin ng Dyos na siya ngá rin simulain ng Katarungan.

Ang sangkatauhan ay nagkasala at dapat ngang maparusahan, na pagsarhan magpakaylan man ang mga tao ng pintuan ng Buhay na Magpakaylanman.

Nalalaman ba ninyo, mga kapatid, kung alin ang buhay na magpakaylan man?

Inyong itanong ó pag-aralan sa kakilakilabot na pamumunyagi ng nangaghingaló laban sa mga hirap ng kamatayan.

ATELIER ARELLANO

162 Escolta

Tel. 3434

Ito ang pákuhanan ng retrato na yu-mayari ng boong ayos at linis. Ang halaga'y pangkaraniwan at sa ikasisiyang loob ng nagpapakuha.

Inyong pagsadyain at ng kayo'y maniwala.

Inyong itanong ó pag-aralan sa walang bahalang kamatayan ng lahat ng maybuhay na alanjan sa tao.

Ang Buhay na Magpakaylanman ay hindi ngá kailá na siyang talagang bantungan ng kalulwa ng tao, sapagka't iyan ay isang sangdaigdig nalalong mabuti kaya rito sa ating pinamumuhayan, at iya'y dili iba't ang Kaharian ng Dyos.

Ayon sa Genesis, Pt. 2, tal. 7 nilalang ng Panginoong Dyos ang tao sa alabok ng lupa, at hiningahan ang kanyang mga butas ng ilong ng hininga ng buhay; at ang tao'y naging kalulwang may buhay.

Ang kalulwa ngá, ay galin doon sa hingá ng Dyos na siyang Maylikhá ng buhay, siyang nag-aandukhá niyan at siyang Namamahala, ng sangsinukob, kaya't ang boong Katwiran ng Katwiran, kung talagang may katwiran, na di maikakait, ay hindi maaaring mawala ang kalulwa, na gaya ng salaysay ng mga walang pananampalataya, kungdi paghiwalay sa maruming katawan ng tao ay walá ngang pagsalang babalik sa Maylikhá sa kanya, na gaya ng paghanap ng pag-ibig sa pag-ibig.

Nguni't ayon sa ating sinabi, na ang sangkatauhan ay nagkasala sa kanyang Magulang, sa makatwid baga'y sa Dyos ay naging sanghi na ang mga tuntuning magpakaylan man ng Katarungan ay nagsaral sa mga kalulwa ng mga tao niyang mga pintó ng Pag-ibig na Magpakaylan man.

At sa ganito'y napagkita na noong panahon ng mga kasalanan ay nagpakahamak ng gayon na lamang ang kalulwa ng tao dahil sa balak-yot na kapangyarihan ng kasalanan, sa pagpapakahalay, na napatangay sa kapalaluan, sa galit, sa kayamuan, sa kasakiman, sa kapanaghilian, sa pagmamasamang budhi at sa lahat

Sa pagpaparetrato ay dapat ka pong pumili ng mabuting mag-ayos at niyaong lumalarawan ng makinis kaya't kung pakukuha kayo ng retrato ay tunguhin ninyo ang

BOREAL STUDIO

477 JUAN LUNA

at bukod sa tatanggapin kayo ng boong lugod ay masisiyahan pa kayo sa gawá rito.

PASANLAAN

NI

FAUSTO O. RAYMUNDO

Daang Haya blg. 641-645 pagliko sa Aceiteros San Nicolas Maynila.

MATAAS humalagá sa isinasanla, MABABA ang patubó, MADALING pagsanlaan at gayon din kung tubusan.

Nagbibili ng mga hiyas na BRILLANTE, PERLAS, GINTO at PILAK sa halagang lalong mura.

n̄ walang tuos at masasamang damdamin. At sa ganito'y nangyari ang kakilakilabot na pamumuksang dalawang pung taón na iniutos n̄ palalò at makapangyarihang si Herodes, sa adhiká lamang na mapatay ang sanggol na si Jesus. At sa ganito rin nangyari ang tampalasan at kakutyákutyang pagpatay kay Jesus sa kahilingan n̄ m̄ga hudyó dahil lamang sa panaghilí sa kanyang karunungan, kabanalan, kabaitan at pagkakaawang-gawang magpakaylan man. Sa katagang sabi, ang Sangkatauhan ay hinatulang maghirap mulá sa buhay na ito, n̄ kakilakilabot na parusa na ayon sa kasalanan, at nárito ang halaga n̄ kaligtasan n̄ Sangkatauhan.

¿Anong ginagawá natin, m̄ga kapatid, kung tayo'y may sakít? Humanap tayo n̄ isang manggagamot na makakapagpagaling at makakapagligtas n̄ buhay natin.

¿Anong ginagawá n̄ bayanbayán pag sinasalot n̄ kólera at n̄ ibang m̄ga sakít na nakakahawa? Humahanap n̄ isang mabuting manggagamot at n̄ lahat n̄ mabuting kagamutan upang máipangligtas sa madlá.

Ngayon n̄gá'y itinatanong ko, ¿sinong ibig ninyong mamahalá n̄ lahat n̄ súliranin n̄ sangkatauhan.

Ang Dyos n̄gá lamang, sapaka't ang sangkatauhan ay namumuhay sa ilalim n̄ kapalaluan n̄ tao, n̄ angkan at n̄ m̄ga bansá. At saká namumuhay n̄gá ang tao, na hiwahiwalay sa pa-

mamagitan n̄ m̄ga dagat at n̄ pagkakaiba't iba n̄ wiká, na nakapipinsalá n̄ dí kawasá sa buhay n̄ tao. Dito sa katotohanang dí má-iilingid, ay malinaw at maliwanag na humahayag, na ang nápaka mahalagang súliranin n̄ kaligtasan n̄ lahat n̄ tao ay hindi n̄gá kaya n̄ m̄ga ito at kailangan ang boong kaawaan n̄ Dyos at ang pag-ibig niyang magpakaylan man upang lumitaw ang isang Tagapagligtas, at ito n̄gá'y si Jesucristo.

Si Jesus n̄gá ay siyang lalong tunay na larawan n̄ pag ibig na magpakaylanman, at n̄ kaawaang-gawang magpakaylan man, sapaka't pagtanggap sa kanyang Amá n̄ kádidakilaang tungkulin pagliligtas sa Sangkatauhan, ay tinanggap din naman ang káhiraphirapang pasakit na dapat batahín na pinaka ganap na parusa sa mga tao.

Ang iba'y alám na ninyong lahat, sapaka't nátunghayan na ninyo sa Ebanhelyo ni San Marcos, pt. 15, na díli iba't si Jesús ay hinagupit, nilurán sa mukhá, pinutungán n̄ pinaglikawlikaw na tinik, ipinakò sa krus sa gitná n̄ dalawang magnanakaw, sinibat ni Longino sa tagiliran, pagkatapos na mapainom n̄ tubig na may suká.

Sa ganitong paraan na kabagsikbagsik, kakutyá kutyá at kabalabalakyot, ay namatay ang Kristong Tagapagligtas, sa pagtubos n̄ Sangkatauhan.

Mindanao Lumber Co.

(SOCIEDAD INCORPORADA)

Gran aserradora mecánica establecida en Naga—Naga,
(Zamboanga.)

Grandes existencias de Maderas del Pais de todas
clases y dimensiones á precios sin competencia.

Agentes Generales,

GO-TAUCO Y Cia.

Soler 214.

MANILA.

Tel. 471.

RESTAURANT 'Dimas-Alang'

Blg. 555 Nueva, Binondo.

May malinis at mabuting
pagkain.

Mura at maaaring magdala kahi't
saang bahay o kawanihan.

yaon: Siya'y nagugangalang "Kalawit" (ó tekas).

Minasdan ni Mandamiento ng isang makahulugang titig ang kapulungan, nag-antandá ng taimtim sa loob at pagharap sa isang larawan ng Mahal na Birhen, na nakadikit, sa pinid, ay nanalangin.

Lahat ng naroon ay nakigaya sa kanya.

Pagkatapos ay nanalitá ng ganito:

—Mga mahal at matatapang na ginoo ng "panaksak," mga tapat na loob na "hihip" (1) "mga mahalagang "tuntong" (2) mga kaaya-ayang "sirena", maliliksing "kambing" (3) at iba pang mga kagawad nitong marangal na "kapisanan, ibinabatí ko kayó! Kalingain nawá kayo ng Dyos Nating Panginoon at ng Banal niyang Iná at iligtas nawá kayó sa mga "Salabid" (4), "balabá" (5), "kabayo" (6) "pagbabalisá (7) pagsusuká" (8), na kung minsá'y mabigat na damdamin sa ganáng inyo at magppkaylan man sa ganáng inyong mga kakapatid.

"Ngayo'y tinipon ko kayo rito upang pag-sanggurian ng isang bagay na may kapakanan sa ating mga karapatán, at dí malayong ikapahamak ng samahan natin.

"Talastas ninyong lahat, mga anak ko, na "mulá ng kayó'y magsigawá sa pamamagitan ng "biyayá ng Dyos sa ilalim ng pamamatnugot

- (1) Hihip:—tiktik
- (2) Tuntong:—tagapagliblib.
- (3) Kambing:—baguhan

- (4) Salabid:—agusal
- (5) Balaba:—ang kahulugan sa kanila ng "balaba" ay isang kwerong panghagupit na ginagamit ng mga berdugo sa nangapaparusahan nito.
- (6) Kabayo:—siya nilang ipinangangalan sa isang pulupuluhan (o kabalyete) na may tatlong panulok, na doon inilalagay ang nangasasakdal na ayaw magpahayag ng sala. Ito'y isa sa mga kasangkapang ginagamit sa mga parusahan ng inkisision.
- (7) Pagbabalisa:—ang mga hapis at sakit ng damdamin na dinadanas bago bigtihin.
- (8) Pagsusuka:—sa wika ng mga taga Gardunya ay ang pagsisigaw ng nagawang sala.

La Tableria de P. y F. Jacinto

NAGBIBILI ng lahat ng uri ng kahoy rito.
GUMAGAWA ng sarisaring "muebles" na pasadya ayon sa ibiging ipagawa.
YUMAYARI ng mga pang pinto, pang bintana, ibp.
LAHAT ay mura at ayon sa kasunduan
TUMAWAG sa telepono 8231.

954-962 JUAN LUNA, TUNDO.

"ko ay walá tayong dinanas liban sa makalabing "dalawang "arinkin" [1] makaapat na pung "pangangabayo" [2] at ilang pagkalagak sa "hukbong dagat" (3).

"Bago ako naging può sa inyong pagkaka-patiran, ang Sebilya ay mayroon nang ilang ipinagkaloob sa "mga pagkainis sa usok." Ng taóng ito'y bahagya nang nápasa bunganga ng lobo (4) ang anim na pu't limang kalawit [5] na halos kalahati ng bilang ng mga iyan ay "mga bulaog [6, simarron] at ang tatlong pu' ay "mga kakapatid natin, na kasalukuyang nangasa "mga ngipin pa nila, at masasabi pa rin na "bahagya nang nagkaroon ng tatlong "napahirapan" (6) limá ó anim na nagdagat [7] at "labing dalawang pinangabayo [8]. Sa akalá ko rin ay nagkaroon tayo ng dalawa ó tatlong "pinatakan" (9), at ganyan din dami ng bilang "sa ating mga kakapatid na babae na pinahiran ng pulot" (10); nguni't dí natin nangapigil. Pagkakaroon natin ng sapat na máipagpamamisa at máisusuhol sa mga agusal, ay bubuti ang ating kalagayan. Ito ngá, mga anak ko, ang kasalukuyang lagay ng Gardunya.

"Kung kaya't ipinaalaala ko sa inyo—anang dug-tong niyang may pakunwang hiphin,—ang kaonti kong paglilingkod, ay hindi upang ipagparanyá ang abáng katalinuang ipinagkaloob sa akin ng Dyos Nating Panginoong pinaglilingkuran ko, kungdi upang ipahayag sa inyo na kailangang maghri sa atin ang lubos na pagkakasundó at pagkakaisa, ng másagawá nating lubos ang makabuluhan nating pagkabuhay, at maging karapatapat sa lingap ng mga ginang at ginoong nangagbibigay dangal sa atin sa ganitong kalagayan. Sisimulan ko ngá ang layon ng pagkakatipong ito."

Noo'y lumingap siya sa kanyang palibot, at pagkakita sa "Kalawit" (ó tekas) na nangangayupapang nakasandal sa isang halige, ay sinen-yasan niyang lumapit.

Nagmadaling sumunod si "Kalawit".

Ang umpukan yaon na ikinahihwalay niya

- (1) Arinkin:—ang mga igtad at pihit ng binibitay.
- (2) Pangangabayo:—ang mga taong ibinibilad sa kahihyan ay pinangangabayo sa boong bayan, na ang katawan ay hubad hanggang baywang.
- (3) Hukbong-dagat:—ang parusahan na ang hinatulan ay naggagaod ng malalóng panahon.
- (4) Bunganga ng lobo:—ang bilanguan.
- (5) Kalawit:—magnanakaw o tulisan.
- (6) Napahirapan:—nabitay.
- (7) Nagdagat:—ang pinarusahan sa paggagaod.
- (8) Pinangabayo:—ang ibinilad sa kahihyan.
- (9) Pinatakan:—ang hinagupit.
- (10) Pinahiran ng pulot:—Ang mga babaing may maha

CASEY'S HOSPITAL

—FOR—

Sick Shoes and Clothes

Dr. Casey Chief Surgeon

307 M. H. del Pilar.

PHONE 3878 •

sa pinakapuno ay nagluwag upang siya'y para-anin. Nagpatuloy ang binata at sa ilang hak-bang ay napaharap siya kay Mandamiento.

Hinawakan nga sa kamay ang binata ng puno sa Gardunya, at ng maharapsa kapulungan ay nagpatuloy ng kanyang pananalita:

—“Mga kakapatid! Ang binatang ito'y “nahuhi ni Pinong Kamay” at ni “Katawang “Bakal” sa silong ng Katedral, na naglaho (6 “nagnakaw) muna ng panyo ng isang maginoo “at pagkatapos ay ng isang supot na puno sa “sakristan ng isang kombento ng mga mongha. “Tunay na ginawa niya ng boong liksí, nguni't “sapagka't siya'y hindi naanib sa ating kati-punan, ay nilabag niya ang mga palatuntunan “ng ating samahan na *naglaho* ng walang ka-pahintulutan, bukod pa sa ginalaw ang mga “pag-aari ng Iglesya.

“Sapagka't minarapat nina G. G. Pinong-“Kamay at Katawang Bakal ang mabubuting pa-siya at matalinong isipan ng binatang ito, ang “katalinuan, na anila, sa harap ng Dyos at “ng mga tao ay magiging karangalan ng Gar-dunya, ay minagaling nila, sa makatwid ba-

lay na pamumuhay; lalong lalo na yaong nanga-lakal ng puri ng mga dalaga ay pinarurusahan ng mahigpit sa Espanya. Datihan, pag ang isang ba-bae ay napatangang nangangalakal ng sariling pu-ri o nanghihila ng iba sa ganitong mahalay na pa-mumuhay ay pinarurusahang hagisan ng mga ba-lahibo ng manok. Ang pagsasagawa'y ganito: a las onse ng umaga ay inaabayan ng tagapagparusa ang hinatulan, at sa tulong ng kanyang mga alila ay hinuhubaran ng mula sa baywang hanggang leeg, saka pinapahirang maigi ang katawan ng maraming pulot. Pagdaka'y pinuputungan ng isang sombrero ng karton na matulis ang dulo at sa ganitong anyo ay isinasakay sa isang kabayo, na isinasalaylay ang ulo niya sa isang argolya na pinagtibay sa isang putol na bakal na ang puno'y nakatusok sa siya ng kabayo, saka inilalakad ng dahandahan sa gitna ng dalawang hanay na mga kawal at agusil at sinu-sundan ng maraming tao. Sa likuran ng pinaru-rusahan ay kasunod ang dalawang alila ng taga-pagparusa na may dalang malaking bakol na puno ng mga balahibo ng manok. Ang pangangabayo ay itinitigil sa mga pangulong daan ng bayan, at sa twing titigil ay malakas na binabasa ng mananawag ang parusang inihatol na papagbalahibuhin ng manok, na tuloy sinasabi kung bakit. saka tinatapos ng ma-nanawag sa ganitong pananalita: “ang gumawa ay magbayad”.

Pagkabigkas ng ganitong pananalita ay kumuku-ha ang tagapagparusa ng dalawang dakot na bala-hibo at inihahagis sa pulot na nakapahid sa katawan; ang mga balahibo ay nangapadikit, at sa kagagayan ay nagmumukhang kakilakilabot at kakatwa, na tuloy pinagtatawanan ng mga tao. Kung panganlan ito ng mga taga Gardunya ay “ay pinahiran ng pulot”.

PAUNAWA

Sino mang ibig sumuscribí rito sa “Patnubay ng Bayan” ay sumulat kay S. G. Calderón, 758 Reina Regente, Binundok, P.1.00 isang taon sa Maynila. -P-1.20 sa lalawigan. Ang sa taong nagdaan ay P-2.00.

“ga'y ni Pinong Kamay at ni Katawang Bakal “ang sila'y ihatid dito kaysa ibigay sa “usok” “(6 sa may kapangyarihan sa bayan) na kaipa-“la'y inisín ang ganyang maiinam na pasiya. “Gayon ma'y nilabag ng binatang ito ang ating “palatuntunan at dapat lapatan ng isang “hihip”.

—¿Ano sa akalà ninyo, mga ginoo?—ani Mandamiento na minasdan ang boong kapulu-ngan.

—May matwid ang pangulo—anang bulung-bulungan ng mga tulisan;—ang binatang ito'y dapat lapatan ng isang hihip.

Sina Pinong Kamay at Katawang Bakal ay nagsiungol na nagpapakilalang sila'y di sang-ayon.

—Masamang asal—ang saging marahan ni Pinong Kamay,—dito'y para tayong nagrorosar-yo: ang laging sagot ng mga ito'y “amen”.

—Mabuting sakristan! ang dugtong ni Ka-tawang Bakal.

—Isang “hihip”! isang “hihip”!—ang ulit ng ilang tiktik, na parang mga yena (1) na inilitaw ang kanilang naglalapara't sungkising mga ngipin na nakalabas sa labi na parang pangil ng baboy ramó.

Si Mandamiento ay hindi umiimik na pina-pansin ang nangyayari sa palibot niya. Pagka-payapa ng bulungbulungan ay muling tumanong sa kapulungan.

—¿Ano sa akalà ninyo, mga ginoo?—inulit niya na ang boses ay tingig nag-untos at hin-di sumasangguni. Lahat ay nagsitahimik, at ang mga hangal na mukhang yaon ay nagpahiwa-tig na sila'y sumusunod, na siyang kilos ng mga karaniwang tao doon sa mga may likas na ka-talinuan.

Ang dalawang batikán lamang ang nagpa-hiwatig ng tinging sila'y di sangayon at ipinag-ningingitngit nila.

Ang pangulo'y nagkunwang di niya napu-na, at muling nagsalitá sa kapulungan:

—Mga ginoo—aniya—alang-alang sa kalik-sihan ng binatang ito at sa kalingá sa kanya ng marangal nating mga kapatid na sina Pinong

Paco Studio

1430 Herran

May manuuklay

na walang bayad.

ENGRACIO DE ASIS

Nagpapasanla ng alahas, at ibp. Murang magpatubo, mahal humalaga. Bukás kabi't araw ng pista.

Daang Azcarraga Blg.1339, Kanto ng Benavides at Trozo.

Tel. 3396.

Maynila.

Kamay at Katawang Bakal ay inisip kong tang-gapin natin siyang maging kakapatid, na di na kailangang subukin, at upang lalong maganyak ay pagkalooban natin siya ng lahat ng kapakinabangang taglay ng ating mga baguhan na nangapakilalang mabuti sa sangtaong pagkasubok, magbayad ngâ lamang siya ng gaya ng ibinabayad sa samahan ng mga kakapatid, at lubos na sumang-ayon. Sa katagang sabi ay tinatanggap ko siya. Gayon man, kung may punâ ang sinoman ay magsalitâ.

Lahat ay nagsitahimik: malugod na minasdan ng ilang "sirena" ang binatang Kalawit, na isang binatang makisig.

—i Pagkahangal na hayop!—ang badyâ ng mga batikân.

—i Kung gayon ngâ! mga ginoo, ang pasiya ninyo'y sang-ayon sa akin; pinasasalamatán ko kayo.

Pagkatapos ay nilapitan si Kalawit, muling hinawakan sa kamáy at ipinakilala sa lahat ng nagsidaló, na pinasalubunghan naman nila ug yakap-kapatid, Pinarangalan din siya ng gayon ng pangulo, na tuloy binatî ng boong lugod sakâ tinuruan ng iba't ibang senyas at palatandaan ng katipunan. Sa kâtapustapusan, ay binigyan siya ng isang balumbong papel na kinasusulatan ng mga katungkula't kapakinabangang ng mga kakapatid sa Gardunya.

Ng matapos ang pagdiriwán, ay nakisalamuhâ si Kalawit sa mga bago niyang kakasamahin sa pamamatáy at panghaharang.

Sakâ pagkadukot ng pangulo sa bulsâ niya ng isang malapad na papel na buraburarâ, ay nagsabing:

—Mga kapatid, náito ang nauukol pag-usapan sa araw na ito:

"Marapat mag-ukol ng tatlong *binyag* (ó saksak) na isagawâ ng boong liksi: isa'y sa magandang binatang nakabigoteng itim na nagda-daán twing á las siete ng gabi sa tulay ng Triana: siya'y isang ginoong matangkad at may mabuting anyô; ang karaniwang kulay ng balabal niya'y mapulâ, Ang "binyag" na ito'y babayaran ng limang pung sikapat at sakâ limang daang beles kung máisasagawâ sa mukhâ anopâ't mabakat na maigi. Ang nagbabayad nito'y isang ginoong babaing napakaganda at batâ pa: kayâ ngâ, ginoong Kalawit, ipinagkakatiwalâ ko sa inyong kaliksihan at alang-alang na may kapakanan sa isang magandang babae; ikaw ngâ pô ang mamamahalâ ng pagsasagawâ nito.

DATING PILIPINAS.

Akda ni Sofronio G. Calderon

Ito'y isang aklât ng kasaysayan ng ating mga kanunuan na pagkakaalaman ng kanilang ayos ng pamumuhay at patî ng kanilang sulat noón.

Bumili kayó sa mga tindahan ng aklât. Isáng salapî ang isa.

Naito ang tatlong pu't pitong sikapat at sikolo pa na nauukol sa inyo, na di pa kabilang ang limang daan beles na pabuyang ipagkaloob ng násabing Ginoong babae. kung magawi ninyong ilapat sa mukhâ ng "bibinyagan" ang isang saksak na pipiklat, na agad mapagagaling sukât sa tapalan ang sugat ng agiw na tinigmak sa sukâ.

Noon din, inabutan ni Mandamiento si Kalawit ng isang boteng punô ng lamang nangitnigitim.

—Ang ikalawang "binyag"—ang patuloy ng pangulo—ay ipinagbabayad lamang ng apat na pung sikapat, dapat iukol sa prior ng "Convento de la Merced": ninakaw nito ang isang babaing dating nangungumpisal sa "padre provincial". Ang paring ito ang siyang nagbabayad, magbigay pa ng pabuyang apat na *doblon*, kung mapipisak ang isang matâ ng prior; sapagka't ang babing pinagkasanghian nito ay totoong maibigin sa may magagandang matâ.

Sa akalâ ko, upang hwag masayang ang apat na *doblon*, ay dapat kong ipagkatiwalâ ang pagbibinyag na ito kay G. Pinongkamáy, at sa kasintahan niyang si Kulebrina, na siyang dapat makaalam ng dakong nauukol pagdalhan sa kagalanggalang na prior ng "De la Merced". Náito ang tatlong pung sikapat at hwag ninyong kalilimutan ang Mahal na Birhen. Ang apat na *doblon* ay nauukol sa *sirena*.

—i Opô! iopô! Ako ang bahalâ—ang bigkas ng sirena na kung pamagatan ng pangulo'y Kulebrina.—Ako pô ang bahalâ, G. Mandamiento.

—!Hwag kang maingay! rosang gubat ko—ang pakli ng pangulo na nagpipirôt ng bigote: —talastas namin ang iyong liksi't pagsunod.

—Mabuting perlas mayroon kayó—ang patuloy niya, na hinarap si Pinongkamáy—Pakaingatan ninyo at hwag ninyong lubhang pakakalusparin.

M. Salvador

San Vicente 444 en los bajos de la oficina de Andrews
TEL. 3253

Se Reciben toda clase de Trabajos de Pintura
como Caratulas de Cristal y Bronce.
Decoración de Edificios, Retratos
Letras de Madera y Azogue de Cristal Etc.
Precios razonables.

Ngayo'y panahon ng 'Sakit ng Ngipin'
Kung hahanap kayo ng DENTISTA ay
tunguhin ninyo si

Dr. A. Vergel de Dios

447 EVANGELISTA

at walang sakit na gumamot ó bumunot.

—Siyangà, totoong kayamanang dapat pag-ingatan para sa iba—ang paangil na bulóng ng tulisan na may taglay na paninibughô.

—Hala, hala—anáng pangulo,—pagbatahán ninyo ang ikagagaling nating lahat, ginoong batikán.

Hindi umimik ang taga Gardunya, nguni't minasdan niya ng isang titig na may hinalat galit.

Nilapitan ni Kulebrina at pagkaabrase ay itinitig na malumanay ang kanyang malalaki't mga buháy na matá.

—Tena Pinongkamay ko—aniya,—hwag kang magalit. ¿Dí mo ba nalalamang ikaw lamang ang sinisinta ko?—

Nanauli ang mukhá ng batikán; sukat sa ganitong laláng ng damdamin ay sapat na nalalubag ang mga dí kawangang simbuyo ng likás na sarili.

—Oo ngà—anáng sabi niyang marahán,—iniibig mo ako, ¿dí ba? nguni't itong prior na. . .

—At mabuti, ang prior na ito'y dadalhin ko sa iyo. Siyang kailangan; tungkol sa kanya, iba ang pangakò sa pagganap. Talastas mong ako'y sa iyo lamang.

Tiningnan siya ng batikan ng isang tinging masayá na may mabangis na pag-aalinlangan. At, bagay na katwá, ang sirena ay dí nagsisunungaling. Katangitangí ngà na ang babaing ito, na, sa pagtalaga sa mahalay na pamumuhay ay ginagamit ang kanyang kahimahimalang gandá upang ipahamak sa mga silò ng "Gardunya" ang mga abáng huli niya; nguni't ni ang kanyang kalooban at ni ang kanyang katawan ay hindi niya ipinahamak kaylan man sa ganitong pagkabuhay; lagi niyang pinagtapatán ang batikáng mabangis na hinirang niyang maging kasintahan.

Si Mandamiento ay nagpatuloy:

—Ang ikatlong "binyag" ay binabayaran ng anim na doblon; isang kanónigo ang nagbabayad, ayon sa mapagahalatá sa halagá. Ang binyag na ito'y dapat idaos bukas sa isang paré bago mag á las seis ng hapon, upang ang "bibinyagan" ay hwag makapagdaiw sa mga paring kakapatid niya at hwag makapagpalimos ng mga boto sa pagde *deán*; anopát maging palad ng kanyang kaagawán ang katungkulang iyan. Kung pagkaraan ng ilang araw ay mauwi sa paglilibing ang binyag na ito, ay pag-libayuhin

Gregorio Yu-Chuco y Herederos

ALMACEN DE TEJIDOS Y
MATERIALES PARA ZAPATERIA Y CHINELERIA ::

Calle San Vicente Nos. 219 y 221
MANILA & ILOILO

ng kanónigo ang bayad: ipinagpapauna ngà lamang na dapat isagawá ng boong liksí at hwag pagpaglahuin (ó patayin) ng biglá. Ito ang nais ng nasabing paré, at magbabayad ng mabuti, paglingkuran lamang siya ng mabuti. Saká, kung máhalal na *deán* ang kanónigong ito ay magiging pintakasi siya ng kapisanan ng Gardunya; at lubos na ipinangako sa akin ng kanyang kama-halan. Ang pagbibinyag pong ito ay náuukol sa iyo, G. Katawang Bakal. Gumamit kayo ng isang panaksak, at lalong mabuti sana'y matulis, malibang mayroon kayong isang mabuting karayom na panahí ng katad: ang kailangan ay makasugat ng magtátagal ng sampú ó labing dalawang araw ng dí man lamang dúdugó. Náito ang salapí, kayo'y yumaon at inyong gawin.

—Bukod sa rito—anáng patuloy ng pangulo, —ay tatlong "paglalakbay" (ó pangharang):—isa sa lansangán ng Haén, bukas ng á las nueve, na siyang pagdadaanán ng karitong may dalang apat na libong sikapat para sa Sugó ng Papa, na nápagbilhan sa mga bula at mga indulhensiya sa kaharian ng Sebilya: ang isa'y sa daang Sanlukar, sa hating-gabi, pagdaraan ng karrong may dalang isang daat dalawang pung libong sikapat, na salapí ng isang bangkerong hudyo at dadalhin sa isang bankerong moro sa Sebilya. Dapat nating nakawin ang salaping ito sa mga kaaway ng Dyos, na dí malayong gamitin sa ikapapahamak ng ating banal na kapanampalata-yahan.

Ang ikatlong paglalakbay ay dapat isagawá sa lansangang patungo ng Granada, sa pakurús ng daang Herés, na doon magdadaan ang tatlong ginoong punò ang bulsá at may dalang isang bagong "saco de viaje": at talastas ninyong ma-

Sombrereria at Sastreria

—DE—
P. AUSTRIA

Carriedo 247. | M. H. del Pilar, 409, Ermita
Tel. 4482. | Tel. 3503.

Nagbibili ng sarisaring mga bagay para sa mga lalake, gaya ng sapatos, medyas, corbata, panyò, lalong lalo na ug mga sombrero rito sa Pilipinas.

H. M. MAYOR

DENTISTA

Gumagamot sa mga paraang pangkasalukuyan ayon sa mga huling pagkasulong ng karunungan at pagsasagawa ng odontologia.

Bumubunot at gumagamot ng walang bayad sa mga mahirap.

Magsadya kayo sa kanyang tanggapan upang inyong matunayan.

Marry Chies Christian Hospital

135 Calle Gastambide, Sampalok.
Tel. 3723.

Manila.

rami sa ating mga kapatid ang kinakapos na ng bihisan.

Ipinagkatiwala itong tatlong paglalakbay sa tatlong kapatid na maaasahan at nangabibilang na mga guró

—Kátapustapusan—aní Mandamiento,—at siyang pinakamabigat na bagay: isang “paglalakbay” (ó pagpatay) sa binatang Esteban de Vargas. Twing á las dose ng gabí ay lumalabas sa bahay ng Gobernador sa Sebilya, na dí umano’y kasál sa magandang anak nitong lalabing pituhing taón, at pagbabayaran niya ng maraming luhá; nguni’t anong mayroon sa atin. Ang “pagsasagawá” nito ay magkakahalagá ng limang pung doblon na pinaka páunang bayad, saká isa pa ulíng ganyang halagá kung másasagawá na, at ang kalingá pa ng totooing banal na inkisidor sa Sebilya, na siyang may kapakanán nito, at siyang nangangakó sa atin ng kanyang lingap, bagay na dí na kailangang banggitín.

—¿At sinong mananagót sa atin sa ganyang kalugodlugod na mga pangakó?—ang tutol ni Pinongkamáy, na ang kalooba’y pinahinahon ng masasarap na titig at lambing ng sirena hinggil sa dalawang magkasintahan.

—Totoong kilala ko ang taong sa aki’y nangakó at nagpatibay; at kung dí niya tuparin, ay ihaharap ko ngang nakasulat sa dakilang páusukan ng Sebilya (ó sa hukuman). Kita ngá ninyo, mga anak ko, na sinikap ko ang lahat ng paraan.

Noon nama’y siyang pagtakbong nangingilabot ng isang baguhang pinakatanod.

—i Pangulo! ipangulo!—ang hiyaw—náito’t dumarating ang isang salabid.

Sa pagkagitla ng mga taga Gardunya, ay paraparang nangaghawak ng panaksak. Ang pangulo’y hindi nabahalá, at pinangusapan ang kanyang mga kasama:

—Magsiluhod kayo, mga anak ko!—aniya; at pagharap sa larawan ng mahal na Birhen, ay namundó ng rosaryo, na sabaysabay námang sumagot ng malakas ang nangaroroon.

Pagkaraan ng ilang minuto, ay ibinukas ng aguil ng kaunti ang pintó at sumilip sa loob ng kabahayan. Si Mandamiento ay lumingon na patuloy rin ang pagdadasal, at sa kalagitnaan ng “Abá Ginoong María” ay masayang nagbadyá:

—¡Ah! si “Koko” palá, ang tapát naming kapatid.

Nangag-antandá na tinapos ang dasal at lahat ay nagsitindig. Ng madalá na ng pangulo ang aguil sa isang sulok ng kabahayan, ay nagbadya:

Bahay Sanglaan

NI
Zacarias de Guzman

144 Villalobos, Quiapo. Tel. 3595.

Mabuting maghalaga sa mga hiyas, na gaya ng mga brilyante, perlas, ginto, at iba pang mga bagay na may halaga. Mataas ang turing sa mga pagtasa, magaan ang patubo.

HIBIK.....!

(Tanging kay
Idang de Jesús)

Mga araw, linggo at buwa’y lumipas,
nguni’t ang pusò ko,
sa alò ng sákit at mga pahirap,
sa ulos ng dusa at mga bagabag,
ay dí nagbabago
at parang bituin sa likod ng ulap.
Tapat at wagas din sa paraluman ko
na niluluhaan
at kung may diwá man yaring pagkatao,
at kung may daing pang napigá ako
sa aking kundiman,
ang lahat ng iyan dahil lang sa iyo.
Dahil sa dilag mong tulad sa bulaklak
na hinahangaan
ng hahi’t pihikang sa iyo’y magmalas
pano’y may yumí ka at hinhing sagisag
na pumapatnubay
sa pusong ulila’t inaalapaap
Diwatá kong tangí at matyá kong mahal
na laging panimdim
sa pagtitimpi mo ako’y gumagalang,
sa dí mo pagtugon ako’y naging banal-
dapwa’t aking Birhen,
ang babata ko’y malaon nanaman.
Tunay at dí lingid sa aking alalang
ngayo’t kailan man
sa parang ng buhay ay walang ligaya
ang hindi magtamó ng hirap at dusa;
nguni’t paraluman,
tila panahon nang dapat “Maawa ka!”.

ACHEGE

Malabon, Rizal

Bill Jones

Ang kasalukuyang “Bill Jones” na tinagalog ni S. G. Calderón ay ipinagbibili na sa lahat ng tindahan ng akalt. Isang pesetas lamang ang isa. Kung pakyawan ay mura. Sumulat sa amin, 758 R. Regente, Maynilá.

Hwag ipagkamali sa Bill Jones n.º 2.

CRISPULO ZAMORA

Platero at Grabador.

351 San Sebastian Maynila, Tel. 3265

Gumagawa ng magagandang korona para sa mga reina, ng mga medalla, botones, insignias, copas na pang ganting pala, pang gayak sa simbahan, mga larawan, caliz, baston, hiyas, karatulang tanso, mga chapa, ibp. Mabuting yumari at mura lalo na sa kapwa pilipino.

Mga sirang aklat

Kung mayroon kayong mga sirang aklat ó mga páhayagen ó mga *apuntes* kayâ na inyong ibig gawing aklat ó libró, ay dalhin ninyo sa *Encuadernacion* ni Sofronio G. Calderon, 758 Reyna Regente, Maynilâ at maayos niyang gagawin sa inyo. Siya'y nagbabalat ng mulâ sa halagang ₱0.50 ang isa.

Hula o pamahiin ng mga Astrologo

♦♦♦♦
Sa mga ipinanganak sa bwan ng Abril

1. May ugaling mapagmagandang-loob at mapagpakumbabâ.
2. Hindi matatanghal sa karamihan.
3. Mapaghangad ng di kaya; na siyang ikapahamak niya.
4. Mahilig sa mga sáyawan.
5. Manunulâ.
6. Magtataglay ng mga dakilang karangalan.
7. Hangal at hambog.
8. Mahirap mapagbigyang-loob.
9. Malakas ang loob.
10. Mainggitin.
11. Magiging pintor, ó eskultor ó artista.
12. Palaaral at matalinò.
13. Malilimutin.
14. Mapaglilo sa asawa at magtataglay ng mga samâ ng loob.
15. Magkakaanak ng marami, na magaganda at magagaling ang katawan.
16. Magtataglay ng mga kayamanan.
17. Magtataglay ng gandang di mapapakinabangan.
18. Papaghihirapin ng mga magnanakaw.
19. May likas na marangal, magandang ugali at kaunting yaman.
20. Masasakitin.
21. Magiging maginghawa.
22. Títandâ ng maginghawa.
23. Yayaman sa marangal na paraan.
24. Palaaway.
25. Sasámâin sa mga hanap-buhay.
26. May matigas na kalooban.
27. Mapurot ang ulo.
28. May marangal na kalooban.
29. Mahabâ ang buhay.
30. Magtataglay ng mga samâ ng loob sa asawa.

The American Bible Society

503 Avenida Rizal.

Nagbibili ng mga Biblia sa iba't ibang wika.
Inyong pagsadyain at pagkalooban kayo ng ayon sa halagang taglay ninyo.

Ang ating mga bugtong

(Tinipon ni MABULO)

Apat na tukod langit
at isang panghagupit.

Kat.—*Kalabaw*.

Kahoy ko sa marigundong
nagsasanġa'y walang dahon.

Kat.—*Sungay*.

Dalawa kong kahon
Buksan ma'y walang ugong.

Kat.—*Mata*.

Dalawang balahibuhin
masarap pagduupin.

Kat.—*Talukap-mata*

Ulo ng prinsipe
Tadtad ng ispile.

Kat.—*Bunga ng bangkal*.

Hindi madangkal

Hindi madipa

Pinagtulungan ng lima.

Kat.—*Karayom*.

Babay ni Batute

haligi'y balibalê.

Kat.—*Alimango*

Nanganak ang aswang

Sa tuktok nagdaan.

Kat.—*Sageng*

Walâ sa langit wala sa lupa

ang dahon ay sariwâ

Kat.—*Kyapo*

Ano ang itatawag mo sa

bienang babae ng asawa

ng kapatid mo?

Kat.—*Ina*

¶Santanâ, Abril 4, 1916

Mga aral ng mabubuting kaasalan

M. BANTING

(Karugtong)

XVII ARAL

Si Roberto K. Teodoro ay isang batang Santanâ, Maynila. Siya'y mulat sa mga páaralan.

Isang araw na siya'y paparoon sa pagpasok, ay nákasalubong niya sa daan ang isang matandang babae na nanggaling sa pámilihan at hindi magkangdadala sa sunong na bakol ng saging. Nakita niyang ang matanda'y nanglulupaypay at pigtâ ng pawis, na sa kanyang palagay ay hindi na maaaring makatagal pa sa pagdadala.

Nilapitan niya ang matandâ at pinagsabi-han ng ganito:

"Magandang umaga pô Lelang!"

"Magandang umaga rin naman anak ko."

"Napakabigat ng inyong sunong!"

"Oo, anak ko, lubhang napakabigat."

"Saan pô kayo uwi niyan?"

"Sa San Piro, atako'y naglalakad lamang."

"Kung gayo'y ibigay ninyo sa akin ang inyong dalâ at aking ihahatid kayo hanggang sa inyong bahay."

Dahil sa kabigata'y ibinigay na walang liwag ng matandâ ang kanyang dalâ, at sila'y lumakad na nagsasalitaan sa daan."

Ang wikâ ng matandâ kay Teodoro:

"Napakagandang loob mo, anak ko! Ikaw ay gagantihin ng Dyos nâ isang magandang kapalaran. Kung ikaw ay nagaaral ay magkakaroon ka ng isang maligayang bunga sa mga hinaharap na araw. Manatili ka sa iyong kagandahan ugali."

"Marami pong salamat. Ito pô ang kabibilinanan sa akin ng aking ama't ina, sa twing umagang paparoon ako sa paaralan na, sakaling sa aking paglakad ay makasalubong ako ng mga matatandang gaya ninyo, na may abubot at nahihirapan—ay tulungan ko ng aking boong makakaya."

"Mabuti, mabuting mga magulang", ang tugon ng matandâ, "iyan ang mga magulang na masasabi kong may mababait na anak, anak na marunong sumumod, anak na marunong gumalang, anak na marunong umibig at magmahal, at iyan ang mga magulang na may kapalaran sa mga anak". Inaakalâ kong kung ikaw ay paparisan ng mga kapwâ batâ mo, bagaman hindi ito naaalaalang iturô sa kanila ng kanilang mga magulang, sila ay magkakaroon ng isang magandang kapalaran na gaya mo sa hinaharap, at ang lahat ng tao'y matutuwa at pupurihin silâ."

(Durugtungan)

Isang Imbentor na Pilipino

Anim na mahalagang bagay ang nilikha sa loob ng taong 1916.

Karangalan na ng bayang Pilipino, ang maturingang sa kanyang mga kuyumangging anak ay lumitaw ang maraming marurunong at mga dalubhasa't imbentor.

Hayag sa madlâ na ang Pilipinas ay may mga anak na mahubuting manananggol, bantog na medi ko at pihikang inhiniero, nguni't ngayon ay tila mayroon pa rin tayong ipagmamalaki, isang bagong imbentor na anak sa lupain ng mga Rizal, Burgos, Gomez at Zamora.

Isang bagong imbentor, at ito'y nagnangangalang Juan B. Urbano, binatang may 23 taong

gulang at sa loob ng isang taon lamang ay nakalikhâ na ng 6 na bagay na mahahalaga.

At sa anim na bagay na iyan ay hinandugan siya ng halagang 35,000.00 piso na kanyang tinanggihan, pagka't nais niyang ang kanyang mga likhâ ay masamantalâ ng Pámahalaan.

Mulâ ng Setyembre ng 1916, ay nilikhâ ni G. Urbano ang isang pumang may ilaw, isang lapis na may ilaw rin, isang makinang panahing pangbuisa, isang protektor sa mga suelas ng sapatos, isang lapis na de kombinasyon at isang portador ng lapis.

Ang puma gaya rin naman ng lapis ay may mumunting ilaw elektrika na kahi't na sa dilim ay naisusulat, nguni't ang mga ito ay kasinglaki din ng mga karaniwang lapis.

Ang makinang panahî ay maaaring isilid sa mga lukbutan ng amerikana, ang protektor de suelas, ay maaaring makagawa ng anomang laki at mailalagay sa ibabaw ng suelas ng sapatos.

Ang lapis na de kombinasyon ay magagamit na pangsulat, pangputol ng kukô at pangsindi. Ito naman ay maliit ding katulad ng karaniwang lapis.

Ang binatang imbentor na ito ay nagharap ng kahilingan upang bigyan siya ng mga patenteng kailangan sa tanggapang kinukunan nito sa Washington, Estados Unidos. Ang paghaharap ng kahilingang ito'y ginawâ sa pamamagitan nina Gg. L. T. Randolph, Chandler at Chasler, mga abogadong bantog sa mga bagay sa patente, modelo at pagtatalâ ng mga bagay na nilikhâ. Samantalâ, ay may mga patenteng pangsamantalâ ang imbentor hanggang di pa nauuag ang mga patenteng kailangan.

Tungkol sa kabutihang naidudulot ng mga likhâ ng nasabing imbentor, ang mga nasabing abogado ay sumulat sa kanya na hinihiling na kung nasâ niyang ipagbili ang karapatan ng pagaari ng nasabing mga likhâ sa E. U. na doo'y maaaring mapagtubuan.

Nguni't si G. Juan B. Urbano ay tumanggi, sapagka't nais niyang ang mga nasabing likhâ ay dito na gawin sa Pilipinas. Siya'y naririto sa Maynilâ upang hilingin sa Pámahalaang tangkilin ang kanyang mga likhâ upang maipagpatuloy sa mabuting hangga.

Sinasabing isang bahay kalakal ang naghandog sa kanya ng halagang ₱35,000.00 na kanyang tinanggihan.

Bukod sa kanya ay mayroon pa siyang kapatid na naglilingkod sa pagka dibuhante sa hukbong amerikano sa San Francisco.

Ang kapatid na ito'y nakapagpatalâ na ng isa namang likhâ nito sa ikabubuti ng mga rifle na ginagamit na kasalukuyan sa hukbo.

Si G. Juan B. Urbano ay taga munisipio ng Lavezares, Samar, at naglingkod ng 6 na taon sa pagka dibuhante sa Pámahalaan.

LOS FILIPINOS

1011-1013 San Fernando,
MAYNILA, K. P.

Pagsadyain ang mga kasangkapan ng auto na mga bagong dating at iba't iba pang mga kasangkapan bakal.

Macario Lim Manaat, Gerente.

MELODRAMANG TAGALOG

BIGONG PAG-ASA

(Natuklasan sa Paris ni Dr. H. Otley Beyer)

KANTÁ

TUGMAAN NG TATLÓ

Gapus na mahigpit ngayon nyaring bunay
 dí na tanikalang dusa't agam-agam
 maligayang tantô naging kapalaran
 ng dalawang pusong mag-iisang tunay.

Eliza. Ang palalong dusa at gahasang hirap
 na lalong humapis sa aking pagliyang
 ngayo'y nahalinhan ng puspos na galak
 sa tangkay ng nais at dakilang palad.
 Adonis. Sa puso'y dí halos makayang kalungin
 yaong kapalarang handog ng paggiliw
 ang paghihimutok at madlang hilahil
 nabihis na ngayon ng ligaya't aliw.

D. Salustio. Sa ganitong anyô ng aking asa
 himutok ng buhay dí nakikilala
 kung dí pawang sinag na kaayaaya
 bituin ng palad nitong si Elisa.

Walá na ngâ ako muntí mang hinagpis
 Eliza. sapusapupó na ng layaw ang dibib
 Adonis. puso'y bihag na ngâ ni Elizang ibig
 Los tres. halina sa aliw na lunas ng hapis.

TUGMAAN NG TATLO

Gapus na mahigpit ngayon nyaring buhay
 dí na tanikalang dusa't agam-agam
 maligayang tantô naging kapalaran
 ng dalawang pusong mag-iisang tunay.

"Mangagsisipasok na"
 (Ipagpapatuloy)

Kung paano ang pagkakalikha ng "Indulhensiya"

Ang isinasaad ng kasaysayan ukol sa bagy na ito

(Lathala ng Taliba)

Isa sa mga pinagsasakitan ng mga katolikong makamit ay ang tinatawag na "indulhensiya".

Ang bayan natin, buhat na nang mapasa pamahalaang kastilâ ay bayang katoliko; dahil dito ay pinapaniwalâ ngâ at hangga ngayo'y pinaniniwalâ pa sa mga gawain ng simbahang katoliko; at ang ganitong malungkot na panyayari sa atin ang siya ngang umakit sa amin na maglahad ngayon ng isang maikling bahagi ng "Kaysaysayang Pangsinukob (Historia Unibersal) na nauukol sa tinatawag na "Indulhensiya.

Sa ika 498 dahon, ika 696 na bahagi ó pa sa (parafo) ay nasasabi ang ginitong tungkol sa "Indulhensiya," ayon kay "Myers:"

"Si Tetzal at ang pagpapalaganap ng mga Indulhensiya".....

"Si Leon X, ng mahalal na Papa noong 1513, ay inabot niyang halos walang laman ang kaban ng simbahan; at sapagka't may malaking pangangailangan ng salapi dahil sa maraming gawaing nabababaw sa pamahalaan ng simbahan na isa ngâ ay ang nauukol sa pagpapagawâ ng simbahang ukol kay San Pedro, ay lumikhâ ngâ niyang ngayo'y ipinagkalalob ng simbahang "Indulhensiya," ó mga "Indulhensiya". Ipinagkatiwalâ niya ang paggagawad ng kapangyarihang ito sa pinakamalaking bahagi ng Alemanya kay Arsobispo Albert Mains, na parang pinakakatiwalâ niya ó delegado. Si arsobispo Mains ay naghalal naman ng isang katulong niya, at ito ay isang praileng dominiko na si John Tetzal.

"Ang arsobispo ay dí nagkapalad na makapaghalal ng isang katulong na mabuti. Si Tetzal sa pagtupad ng kanyang mga tungkulin ay lumikhâ ng mga kasagwaan. Ang mga pangungusap na ginamit niya at ng kanyang mga katulong sa pagpapakilala sa mga tao ng pagtupad sa tinatawag na pagkakamit ng "indulhensiya" ó mga "indulhensiya", ra isa na ngâ ay ang pagkakaloob ng salapi, ay napakagasapang at napakalabis. Ang nangyari ay ang paglaganap ngâ sa mga mangmang at mapaniwalain, na ang karamihan ay nanalig na kung ámbag sila ng salapi na ipagpapagawâ ng simbahan ng Roma ay mangaliligtas sila sa mga kaparusahang ukol sa kanilang mga kasalanan, at dí ang mga pagsisisi ang natutubang gawin. Dahil dito, ang mga matatalino ay napilitang tumutol sa mga pamamaraan ng nasabing praile. Ang mga pagtutol na ito ay naging mga bantâ na ngâ ng isang nalapit na unos na malaon nang tinitipon at nakabulabaw sa kakristyanuhan sa kakanluranan."

Sa maliwanag na ulat na ito ng kasaysayan ay makikilala natin kung paano ginagawâ ng mga alagad ng simbahan ang paglikom ng salapi sa kanilang nangasasakupan.

Bayan: Ngayong kumikilos ka ng laban sa mga masasamang alagad ng simbahan, gaya ng mga praile at mga besuwita ay di ka pa kayâ kumikilos na parang iisang katawan lamang? Dapat mong alamín na ang di mo pag-iisa ay kahinaan ng iyong kapangyarihan at kasawian ng iyong mga hangarin.

Mga anak ng bayang Pilipino: Ang dapat ninyong gawin ngayon ay ang hwag pakatanggapin sa mga uminis, uminis at kailan man ay inis sa mga Karapatan, Kalayaan at Kasarinlan" ng iyong pinakailbig na bayang Pilipinas.

BROWN LUTHER.

G. URRUTIA Y C.^a

Exportadores é Importadores

Comerciantes en toda clase de productos del país.
Consignatarios de los vapores.

"Albay", "Ntra. Sra. de Begoña", "Amelia", y Pailebot "Equis"
con servicio regular a los puertos de Legaspi, Tabaco,
Lagonoy, Daet, Nueva Caceres y Guinayangan,

Muelle de la Industria 1043

MANILA, I. F.

Direccion Telegrafica "URRUTIA"

P. O. Box 597.

Claves: AI, ABC, 4.a y 5.a Edicion y Lieber's

Telefono 319.

Insular Lumber Company

Our Tanguile and Almon Lumber Offers an Acceptable
and Reasonably Priced Substitute.

FOR

MAHOGANY

Large Stocks Always on Hand Well Manufactured
and Seasoned

Write for Samples and Prices.

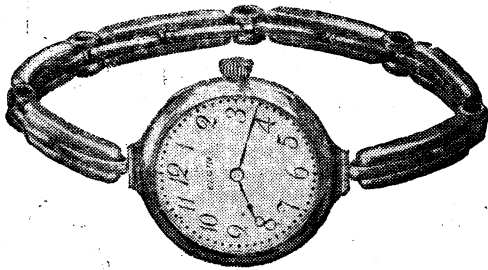
MANILA, P. I.

**No os olvidéis nunca que el reloj "ELGIN"
és el mejor Reloj que se ha fabri-
cado hasta hoy día.**

Se ha hecho famoso por su exactitud cronometrica.

Es el Reloj favorito de la gente elegante.

**Como agentes exclusivos que so-
mos de esta marca os podemos pre-
sentar un completo y selecto surtido
de estos a precios baratisimos.**

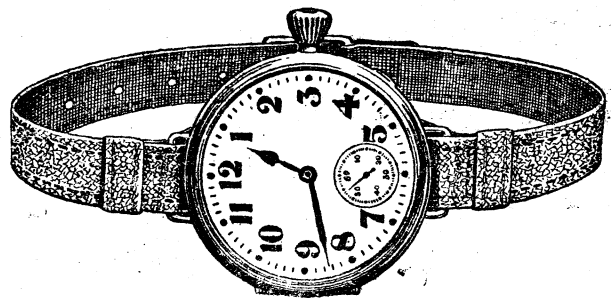
Reloj-Pulsera para Sra.

*Caja y pulsera de oro maquina
"ELGIN" 7 rubis*

P 55.00

*Reloj-pulsera de oro de esta misma
maquina pero de 7 rubis.*

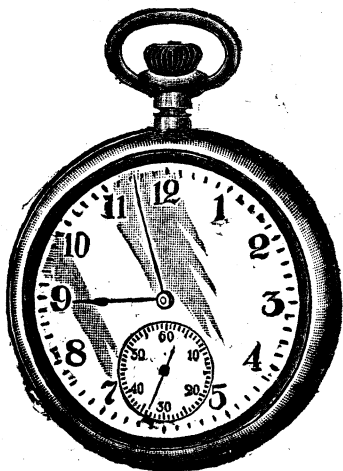
P 44.50

Reloj oro chapeado con pulsera de cuero
P 21.00

PARA CABALLERO

Para Caballeros

*Caja de niquel una sola tapa de
rosca--tamaño 12 maquina
ELGIN de 7 rubis.*

P13.00

*Caja de oro de 14 kt. - doble
tapa labrada - tamaño 12-ma-
quina "ELGIN" 7 rubis.*

P 84.50

H. E. HEACOCK Co. Escolta 121-123